

Spørgsmål og svar om Vælg Klogt

Hvad er Vælg Klogt?

Vælg Klogt er et samarbejde mellem paraplyorganisationerne Lægevidenskabelige Selskaber og Danske Patienter, der repræsenterer henholdsvis 125 selskaber og 105 patient- og pårørendeforeninger.

Vælg Klogt peger på områder i det danske sundhedsvæsen, hvor der bliver udført unødvendige undersøgelser, behandlinger eller procedurer, som vi bør holde op med – hvilket er anslået til at udgøre mellem 20-30 procent. Vælg Klogt udvikler anbefalinger til, hvad man bør undgå at gøre på forskellige områder. Vælg Klogt er finansieret af Danske Regioner.

Hvad definerer Vælg Klogt som unødvendigt?

Behandlinger, undersøgelser og procedurer, som ikke gavner eller bidrager til patientens behandling. Det kan for eksempel være blodprøver, der ikke har betydning for det videre forløb, faste kontroller som patienten ikke har brug for eller fysisk fremmøde, som kunne klares digitalt.

I Vælg Klogt beskæftiger vi os udelukkende med behandlinger, undersøgelser og procedurer, som både sundhedsfaglige og patienter er enige om, er unødvendige.

Hvordan udvælger Vælg Klogt anbefalinger?

Vælg Klogt modtager løbende forslag til, hvad der foregår af unødvendige behandlinger og procedurer i sundhedsvæsenet. Forslagene kommer fra både sundhedsfaglige, patienter og pårørende.

Når Vælg Klogt skal udvikle nye anbefalinger, er det som udgangspunkt baseret på forslag, der er vurderet og kvalificeret i Vælg Klogts bedømmelsesudvalg. Udvalget består af repræsentanter udpeget fra både de Lægevidenskabelige Selskaber og Danske Patienter, som aflægger habilitetserklæring.

Bedømmelsesudvalget ser blandt andet på, om et forslag til en anbefaling er relevant og om det har potentiale til at gøre en forskel for patienterne og sundhedsvæsenet. Nogle unødvendige undersøgelser eller procedurer er måske i sig selv ikke særligt ressourcekrævende, men hvis de foregår ofte og i hele sundhedsvæsenet, er potentialet samlet set stort. Omvendt kan indsatser, der foregår sjældent, men som har store omkostninger for sundhedsvæsen eller patienten, have et stort potentiale.

Er Vælg Klogt endnu en spareøvelse?

Nej – det er ikke Vælg Klogts mission, at der skal spares i sundhedsvæsenet. Ved at fjerne unødvendige behandlinger, procedurer og undersøgelser kan sundhedsvæsenet kanalisere ressourcer i form af tid, kompetencer og penge derhen, hvor det giver allerbedst mening og gavn – og hvor patienterne i dag får for lidt.

Vælg Klogt vil bidrage til at fremtidssikre sundhedsvæsenet, ved at ressourcerne kun bliver brugt på indsatser, der skaber værdi for patienten og giver sundhedsfaglig mening.

Findes Vælg Klogt i andre lande?

Ja – Vælg Klogt er en del af en international bevægelse, der findes i mere end 30 lande – for eksempel i Norge, Canada og New Zealand, hvor de går under navne som Gjør Kloke Valg og Choosing Wisely. Vælg Klogt deltager i netværk og sparrer med de andre organisationer.

Det unikke ved Vælg Klogt-organisationen i Danmark er, at patienter og læger er ligeværdige parter og sammen udvikler anbefalinger. I de andre lande er arbejdet opstået i lægekredse, og så er patienterne blevet inviteret med ombord senere i processen. Den manglende ligeværdige involvering af patientperspektivet har betydet, at nogle anbefalinger er blevet kritiseret og har været svære at implementere.

Hvorfor er det nødvendigt med en hel organisation for at reducere unødvendig behandling?

Sundhedsvæsenet er komplekst og opdelt på tværs af sektorer og specialer. Vælg Klogt er som en selvstændig organisation ikke koblet op på én konkret del af sundhedsvæsenet, men arbejder som en uafhængig aktør på tværs af både hospitaler, kommuner og almen praksis.

Det er med til at sikre, at anbefalinger fra Vælg Klogt ikke kun tager afsæt i ét perspektiv, og reducerer noget det ene sted i sundhedsvæsenet, men samtidig belaster en anden sektor.

Vælg Klogt er en græsrodsorganisation, der har rod i både lægevidenskabelige selskaber og patientforeninger. Det er en unik konstruktion, som kræver et stærkt samarbejde med mange aktører, men som til gengæld er med til at sikre bred opbakning til anbefalingerne.

Hvor lang tid tager det at udvikle en anbefaling?

Vejen fra idé til anbefaling kan variere, men som udgangspunkt tager det ca. fem måneder at udvikle en færdig Vælg Klogt-anbefaling, der kan blive skrevet ind i de kliniske retningslinjer.

Forslag til Vælg Klogt-anbefalinger skal først kvalificeres og gennemgås af et bedømmelsesudvalg, som består af læge- og patientrepræsentanter, inden der kan planlægges en workshop, hvor selve anbefalingen bliver formuleret. Både før, under og efter workshoppen har Vælg Klogt et vigtigt arbejde med at forene parter i sundhedsvæsenet og sørge for, at der er taget højde for mange forskellige perspektiver.

Dette arbejde sikrer bredt ejerskab i sundhedsvæsenet og validerer anbefalingerne – og er en væsentlig forudsætning for, at de kan blive implementeret.

Hvordan sikrer I, at anbefalingerne bliver fulgt?

Vælg Klogts primære opgave er at udvikle anbefalinger, som både sundhedsfaglige og patienter bakker op om – og så er det regionernes og kommunernes ansvar at sørge for, at de bliver implementeret i praksis.

For at bidrage til, at det sker, anmoder Vælg Klogt om, at anbefalingerne bliver skrevet ind i de kliniske retningslinjer, hvor det giver mening. Derudover formidler Vælg Klogt anbefalingerne til både sundhedsfaglige og patienter, pårørende og borgere på relevante kommunikationskanaler som for eksempel Sundhed.dk.

Vælg Klogt deler også lokale succeshistorier som inspiration for andre, og der bliver løbende holdt webinarer, hvor konkrete anbefalinger bliver brugt som implementeringscases. Derudover arbejder Vælg Klogt for at påvirke kulturen i sundhedsvæsenet ved at skabe generel bevidsthed om unødvendige behandlinger og undersøgelser i sundhedsvæsenet.

Er det sikkert at følge Vælg Klogts anbefalinger?

Vælg Klogts anbefalinger er udviklet med udgangspunkt i evidens, faglig konsensus og med opbakning fra patientforeninger og faglige selskaber.

De grundige processer i arbejdet med at udvikle Vælg Klogt-anbefalinger gør, at Styrelsen for Patientklager betragter dem som tungtvejende anbefalinger, der er retningsgivende for den sundhedsfaglige norm i sundhedsvæsenet – og dermed også retningsgivende for vurdering i klager over sundhedsfaglig behandling.

Derfor kan man som sundhedsfaglig vælge fra med ro i maven med udgangspunkt i anbefalinger fra Vælg Klogt. Samtidig kan patienter være betryggede i, at den relevante patientforening på området bakker op om anbefalingen.

Hvad er forskellen på Vælg Klogt og de andre organisationer og råd, som også arbejder for at prioritere sundhedsvæsenets ressourcer?

Vælg Klogt er med til at reducere eksisterende procedurer, behandlinger og undersøgelser, mens for eksempel Medicinrådet og Behandlingsrådet kigger på, om ny medicin eller teknologi er værd at indføre i det danske sundhedsvæsen.

Til forskel fra andre er Vælg Klogt en sektoruafhængig bottom-up organisation, der er startet og drevet i et ligeværdigt samarbejde mellem Danske Patienter og de Lægevidenskabelige Selskaber.